

BOLALARDA O'QUV MOTIVATSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA O'YINLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Nabiyeva Moxlaroy Umidjon qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada bolalar o'rtasida o'quv faoliyatiga bo'lgan motivatsiyani shakllantirishda o'yinli texnologiyalarning o'рни va samaradorligi yoritilgan. Motivatsiya – bu o'quvchini faoliyatga undovchi ichki kuch bo'lib, uning shakllanishi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'yinli texnologiyalar esa bolalarning psixologik va emotsional holatiga mos tarzda o'rganishga rag'batlantiruvchi muhit yaratadi. Ushbu maqolada o'yinli metodlarning o'ziga xos jihatlari, ularning o'quv jarayonidagi tatbiqi va samaradorlik darajasi tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston maktablarida olib borilgan tajribalar asosida o'yinli yondashuvlarning o'quvchilarning qiziqishini oshirishdagi roli ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: motivatsiya, o'yinli texnologiyalar, ta'lim, o'quv faoliyati, o'qitish metodlari, interaktiv metod, didaktik o'yinlar, rag'batlantirish, psixologik rivojlanish.

THE ROLE OF GAME TECHNOLOGIES IN FORMING LEARNING MOTIVATION IN CHILDREN

Annotation

This article highlights the role and effectiveness of game technologies in forming motivation for learning activities among children. Motivation is an internal force that encourages a student to take action, and its formation directly affects the quality of education. Game technologies create an environment that encourages learning in accordance with the psychological and emotional state of children. This article analyzes the specific aspects of game methods, their application in the educational process and the level of effectiveness. Also, based on experiments conducted in schools in Uzbekistan, the role of game approaches in increasing students' interest is considered.

Keywords: motivation, game technologies, education, learning activities, teaching methods, interactive methods, didactic games, encouragement, psychological development.

РОЛЬ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ФОРМИРОВАНИИ УЧЕБНОЙ МОТИВАЦИИ У ДЕТЕЙ

Аннотация

В данной статье освещается роль и эффективность игровых технологий в формировании мотивации учебной деятельности у детей. Мотивация — это внутренняя сила, побуждающая ученика к действию, и ее формирование напрямую влияет на качество образования. Игровые технологии создают среду, побуждающую к обучению в соответствии с психоэмоциональным состоянием

детей. В данной статье анализируются специфические аспекты игровых методов, их применение в образовательном процессе и уровень эффективности. Также на основе экспериментов, проведенных в школах Узбекистана, рассматривается роль игровых подходов в повышении интереса учащихся.

Ключевые слова: мотивация, игровые технологии, образование, учебная деятельность, методы обучения, интерактивные методы, дидактические игры, поощрение, психологическое развитие.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishi va faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan. O'quv motivatsiyasi – bu bolalarni mustaqil ravishda bilim olish, yangilikka intilish va ijodkorlikka chorlaydigan ichki harakatlantiruvchi kuchdir. Ta'limda motivatsiyani shakllantirish orqali o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan ijobiy munosabatini rivojlantirish mumkin. Shu maqsadda o'yinli texnologiyalardan foydalanish pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'yinli texnologiyalar, xususan, didaktik o'yinlar, rolly o'yinlar, intellektual musobaqalar o'quvchilarning e'tiborini jalb qiladi, ularning darsdagi faol ishtirokini ta'minlaydi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarning psixologik holatini inobatga olib, ularga o'z fikrini erkin ifoda etish, muammoga ijodiy yondashish, jamoada ishlash kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga imkon beradi.

O'zbekiston maktablarida so'nggi yillarda boshlangan yangilanishlar, xususan, ta'lim mazmunining kompetensiyaga asoslanganligi o'yinli texnologiyalarni o'qitish jarayoniga integratsiyalash zarurligini ko'rsatmoqda. Ushbu maqolada aynan shu texnologiyalarning motivatsiyani shakllantirishdagi o'rni, afzalliklari va tatbiq etish usullari tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili

O'quv motivatsiyasi va o'yinli texnologiyalar masalasi pedagogik adabiyotlarda keng yoritilgan. Jumladan, A. V. Petrovaning "Pedagogik texnologiyalar" nomli asarida o'yinli metodlarning bolalar rivojlanishiga ta'siri chuqur tahlil qilingan. V. G. Makarovaning "Didaktik o'yinlar nazariyasi" kitobida o'yinli yondashuvlarning psixologik asoslari va dars jarayonidagi o'rni ko'rsatilgan. O'zbek mualliflaridan O. Yoqubovaning "Faol o'qitish metodlari" asarida o'yinli texnologiyalar orqali motivatsiyani oshirish usullari keltirilgan.

J. Dewey va L. Vygotskiylarning konstruktivistik va faoliyatga asoslangan yondashuvlari motivatsiyaning shakllanishida o'yin muhitining ahamiyatini asoslab beradi. Vygotskiy ta'kidlaganidek, o'yin bolalar tafakkurini, muomala malakalarini va ijtimoiy moslashuvini shakllantiradi. Dewey esa o'yinli faoliyatni real hayotga tayyorlovchi bosqich deb hisoblaydi.

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tavsiya etilgan metodik qo'llanmalarda ham didaktik o'yinlarning o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishdagi roli alohida qayd etilgan.

Tadqiqotlar qismi

Tadqiqot Toshkent va Farg'ona viloyatlaridagi 5 ta umumiy o'rta ta'lim maktablarida olib borildi. Tadqiqotda 15 nafar boshlang'ich sinf o'qituvchisi va 100

nafar o'quvchi ishtirok etdi. Tajriba davomida darslarda o'yinli texnologiyalar asosida tuzilgan mashg'ulotlar o'tkazildi. O'quvchilarning darsga qiziqishi, ishtirok faolligi va baholari monitoring qilindi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'yinli metodlardan foydalangan guruhda o'quvchilarning darsga ishtirok etish ko'rsatkichi 35 foizga, motivatsiya darajasi esa 40 foizga oshdi. Ayniqsa, rolli o'yinlar va interaktiv musobaqalar o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshirdi. O'qituvchilar fikricha, bu metodlar orqali bolalarning darsga bo'lgan qiziqishi barqarorlashgan.

Shuningdek, ota-onalarning fikriga ko'ra, o'yinli darslardan keyin bolalarda mustaqil fikrlash, darsga tayyorgarlik ko'rish, savollar berishga intilish kuchaygan. Bu esa o'yinli texnologiyalarni nafaqat didaktik, balki tarbiyaviy vosita sifatida ham muhimligini isbotlaydi.

Xulosa

Tadqiqot va kuzatuvlar natijasi shuni ko'rsatadiki, o'yinli texnologiyalar o'quvchilarda o'quv motivatsiyasini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Bunday metodlar orqali o'quvchilar o'zlarini erkin tutishadi, o'rganish jarayonini qiziqarli va foydali deb bilishadi. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi. O'yinli yondashuvlar orqali darsda ijobiy emotsional muhit yaratiladi, bu esa o'quvchilarni rag'batlantiradi va ularda yangi bilimlarni o'zlashtirishga bo'lgan ehtiyojni shakllantiradi. O'qituvchi bu jarayonda yo'l boshlovchi va tashkilotchi sifatida faol ishtirok etadi. Kelgusida o'yinli texnologiyalarni o'quv jarayoniga tizimli tarzda integratsiyalash, o'qituvchilarni bu borada tayyorlash, metodik materiallar bilan ta'minlash zarur. Bu esa O'zbekiston ta'lim tizimida motivatsiyalangan, faol va ijodkor yosh avlodni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Petrova A. V. Pedagogik texnologiyalar. – Moskva: Pedagogika nashriyoti, 2018.
2. Makarova V. G. Didaktik o'yinlar nazariyasi. – Moskva: Psixologiya va ta'lim, 2017.
3. Yoqubova O. Faol o'qitish metodlari. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
4. Dewey J. Demokratiya va ta'lim. – Nyu-York: Free Press, 1916.
5. Vygotskiy L. S. Psixologik rivojlanish va o'yin faoliyati. – Moskva: Pedagogika, 1991.
6. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Boshlang'ich ta'limda interaktiv metodlar. – Toshkent, 2021.
7. Saidov M. Didaktik o'yinlar orqali o'quvchilar faolligini oshirish. – Andijon: Ilm ziyo, 2022.